

„ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი“

კონკურენციის რეგულირების პოლიტიკა საქართველოს ციფრულ საეთერო მაუწყებლობაზე გადასვლის პროცესში და მის შემდგომ პერიოდში

(მარტი, 2013 წელი)

ავტორი: უჩა სეთური

რედაქტორი: გიორგი კლდიაშვილი

წინამდებარე კვლევა მომზადდა ააიპ „ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის“ (IDFI) მიერ პროექტის „ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის პროცესის მხარდაჭერა და მონიტორინგი საქართველოში“ ფარგლებში. პროექტი დაფინანსებულია ფონდ „ღია საზოგადოება საქართველოს“ მიერ.

კვლევის შინაარსზე პასუხისმგებელია ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI). კვლევაში გამოთქმული მოსაზრებები შესაძლებელია არ გამოხატავდეს ფონდ „ღია საზოგადოება საქართველოს“ პოზიციას.

წინამდებარე კვლევაზე ვრცელდება ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის (IDFI) საავტორო უფლებები. დაუშვებელია კვლევის ან კვლევის ნაწილის გამოყენება კომერციული ან სხვა მიზნებით ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის (IDFI) ნებართვის გარეშე.

შინაარსი

ნაწილი I. შესავალი	3
ნაწილი II. კონკურენციის რეგულირების ამოცანები.....	5
ნაწილი III კონკურენციის რეგულირება ქსელთან დაშვების ბაზრებზე	7
ნაწილი IV. ევროკავშირის რეკომენდაციები	12
ნაწილი V. სავალდებულო ტრანზიტის და სავალდებულო შეთავაზების რეგულირება	13
ნაწილი VI. მულტიპლექსირების ოპერატორის ქსელში არხების განთავსების რეგულირება	15
ნაწილი VII. ციფრულ საეთერო მაუწყებლობის მომსახურებასთან დაკავშირებული სერვისების რეგულირების პოლიტიკა	18
ნაწილი VIII. კონცენტრაციის რეგულირება	19
ნაწილი IX. სახელწიფო პოლიტიკის ამოცანები კონკურენციის რეგულირებისას ციფრული მაუწყებლობის გარდამავალ და შემდგომ ეტაპებზე	21

ნაწილი I

შესავალი

წინამდებარე პოლიტიკის დოკუმენტი წარმოადგენს IDFI-ის ხედვას საქართველოს მიერ საერთაშორისო დონეზე აღებული ვალდებულებების შესრულების საკითხზე, რაც ითვალისწინებს ყველა მოქალაქისათვის გარანტიას, რომ საფასურის გადახდის გარეშე ან ხელმისაწვდომ ფასად მიიღონ საეთერო ციფრული სატელევიზიო მომსახურება, რომლის ბოლო მომხმარებლისათვის მიწოდებას განახორციელებენ კონკურენტულ ბაზარზე მოქმედი სამაუწყებლო ციფრული ქსელის ოპერატორები და მაუწყებლები.

ანალოგური საეთერო მაუწყებლობის ბიზნეს მოდელისაგან განსხვავებით, სადაც ყველა მაუწყებელი თავად მართავდა საკუთარ გადაცემ ქსელს, კონკურენციასთან დაკავშირებული საკითხების რეგულირება უფრო აქტუალურია ციფრული საეთერო ტექნოლოგიის დანერგვისას, რადგან თუ არ მოგვარდება დაშვების, გამჭვირვალობის და სხვა პრობლემები, არსებობს კონკურენციის შეზღუდვის რისკები, რაც საფრთხეს უქმნის ციფრულ მაუწყებლობის პროცესს და მედია პლურალიზმს.

მნიშვნელოვანია აღნიშნოს, რომ სატელეკომუნიკაციო სექტორში კონკურენციის რეგულირებისაგან განსხვავებით, სამაუწყებლო სფერო გამოირჩევა ტრანსლირებული კონტენტის მიმართ დიდი საზოგადოებრივი და სახელმწიფო დატვირთვით, შესაბამისად კონკურენციის რეგულირება ამ სფეროში უნდა განხორციელდეს მკაფიოდ და გონივრულად, განსაკუთრებით ციფრულ საეთერო პლატფორმაზე გადასვლის პერიოდში.

საქართველოს ციფრულ საეთერო მაუწყებლობაზე გადასვლის საწყის ეტაპზე, შეზღუდული სიხშირული რესურსის და სხვა ობიექტური ფაქტორების გამო, საეთერო მაუწყებლობის მიწოდების ბაზარზე წარმოდგენილი იქნება მნიშვნელოვანი საბაზრო უპირატესობის მქონე კომპანიები, რის გამოც საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ უნდა განახორციელოს ზუსტი რეგულირება სხვადასხვა მიმართულებით.

სახელმწიფო პოლიტიკის განსაზღვრისას, ციფრულ საეთერო მაუწყებლობაზე გადასვლის მოსამზადებელი სამუშაოების ფარგლებში, უნდა წინასწარ განსაზღვროს, თუ რომელ ბაზარზე უნდა მოხდეს ჩარევა სახელმწიფოს მხრიდან, თუმცა

მიუხედავად წინასწარი რეგულირებისა, ციფრული მიწისზედა საეთერო მაუწყებლობის საწყის ეტაპზე საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ უნდა განახორციელონ სისტემატური კონტროლი ამ მიმართულებით.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია, ის გარემოებაც, რომ არსებული ანალოგური ტრანსლირების ქსელი, სახელმწიფოს 100%-იანი წილობრივი მონაწილეობით შექმნილი საწარმოს საკუთრებაა. აღნიშნული გარემოება წარმოადგენს გარკვეულ რისკის შემცველს, სწორედ კონკურენციის შეზღუდვის კუთხით¹ და პირველ რიგში მცირე ბიუჯეტიანი, ადგილობრივი და რეგიონული ტელევიზიებისათვის.

---

¹ Guide to the Digital Switchover, OSCE, Vienna 2010

ნაწილი II

კონკურენციის რეგულირების ამოცანები

კონკურენციის სწორმა და ეფექტურმა რეგულირებამ უნდა უზრუნველყოს:

- ინვესტიციების მოზიდვა და სახელმწიფოს მინიმალური ფინანსური მონაწილეობა ციფრულ საეთერო მაუწყებლობაზე გადასვლის პროცესში;
- ბაზარზე შემოსვლის სისტემური და არასისტემური ბარიერების მინიმალიზაცია;²
- ციფრული მაუწყებლობის ბიზნეს სისტემის ფინანსური და საქსელო სტაბილურობა;
- ინოვაციების დანერგვა სექტორში;
- ამოწურვად რესურსების ეფექტური გამოყენება.

საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ უნდა უზრუნველყოს, რომ მომხმარებლების მაქსიმალურად დიდ რაოდენობას შეეძლოს სულ მცირე ორი განსხვავებული პლატფორმით მიწოდებული სერვისებს შორის არჩევანის გაკეთების შესაძლებლობა იდენტურ მომსახურებაზე.

ზემოთ აღნიშნული მიზნების მისაღწევად, აუცილებელია შემდეგი ღონისძიებების კომპლექსური განხორციელება:

- ბაზრის წინასწარი და შემდგომი რეგულირების საკითხების დროული³ განსაზღვრა და რეგულირების დროული და ზომიერი განხორციელება⁴, რომელიც გამოყენებული უნდა იყოს როგორც საქსელო სერვისის პროვაიდერის მიმართ, რომელსაც მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლება აქვთ;
- პირობითი დაშვების სისტემების მიწოდების ბაზარზე კონკურენციის რეგულირება.
- სავალდებულო ტრანზიტის რეგულირება, რომელიც მიიღწევა კონკრეტულ კონკურენტ ტექნოლოგიურ პლატფორმებში კონტენტის გავრცელების

² შენიშვნა: არასისტემურ ბარიერებში პირველ რიგში მოიაზრება დაშვების ტარიფების არაგონივრულობა და ხარჯებზე არაორიენტირებულობა.

³ შენიშვნა: საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის დაგვიანებულმა ჩარევამ წინასწარი რეგულირების ფარგლებში, შესაძლოა გამოუსწორებელი ზიანი მიაყენოს პროცესში ჩართულ დაინტერესებულ მხარეებს.

⁴ M. Arino “Digital war and peace: Regulation and Competition in European Digital Broadcasting” *European Public Law* 2004.

დავალდებულებით, ცალკეულ, ძირითადად საზოგადოებრივი სერვისების არხებით, რომელიც მნიშვნელოვანია მედია პოლიტიკის კუთხით;

- “სავალდებულო შეთავაზების” ვალდებულების რეგულირება, რომელიც უნდა ემყარებოდეს საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის კვლევას, რომლის მიზანი უნდა იყოს ყველაზე მოთხოვნადი არხების გამოვლენა, ეროვნულ და რეგიონულ დონეზე.

მნიშვნელოვანია, რომ სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული რეგულირების შედეგად მომავალში არ წარმოიშვას კონკურენციის შეზღუდვის საფრთხე. გარდამავალ პერიოდში ბაზარზე წარმოდგენილი იქნება ერთი ეროვნული და ერთი რეგიონული სამაუწყებლო სიგნალების გავრცელების ოპერატორი, რამაც შეიძლება, დახურული და ექსკლუზიური მოდელი ჩამოაყალიბოს მიწისზედა საეთერო პლატფორმის შიგნით. აღნიშნულის თავიდან აცილების მიზნით, უნდა მოხდეს პრევენციული ღონისძიებების დაგეგმვა და კონკურენციის მჭიდრო რეგულირება.

ნაწილი III

კონკურენციის რეგულირება ქსელთან დაშვების ბაზრებზე

კონკურენციის რეგულირება პარალელურ რეჟიმში უნდა გახორციელდეს დომინანტ პლატფორმებთან მიმართებაში (საკაბელო და სატელიტური მაუწყებლობა). აღნიშნულის გამო, მიზანშეწონილია, რომ ციფრული მიწისზედა სამაუწყებლო ქსელის ოპერატორის მართვის ქვეშ არსებულ პასიურ და აქტიურ საქსელო ინფრასტრუქტურასთან მაქსიმალურად ეფექტური და დროული დაშვების უზრუნველსაყოფად, გარდამავალ პერიოდში, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის მიერ გამოკვლეულ იქნას ბაზრის ის სეგმენტები, რომლებიც დაკავშირებულნი არიან ციფრული მიწისზედა სამაუწყებლო ქსელით ოპერირებასთან.

დღეის მდგომარეობით, ბაზარზე ჩამოყალიბებულია საქსელო მონოპოლიები, რომელთა რიგ სეგმენტებზე რეგულირება არ არის განხორციელებული, ხოლო რიგ შემთხვევებში ბაზრების შესაბამისი სეგმენტების რეგულირება განხორციელდა ფრაგმენტულად და რამდენიმე წლის წინ.⁵

კონკურენციის რეგულირების სწორმა პოლიტიკამ, კარგად დაგეგმილმა და დროულმა ღონისძიებებმა, უნდა უზრუნველყოს დაშვების პირობების მაქსიმალური გამჭვირვალობა, დაშვების არადისკრიმინაციულობა და ქსელის ყველა საჭირო ელემენტთან წვდომა ხარჯებზე ორიენტირებული და გონივრული ტარიფებით. ეს ღონისძიებები წარმოქმნის კონკურენტულ და სამართლიან პირობებს მაუწყებლებისათვის, რაც განავითარებს ბაზარს, უზრუნველყოფს ბოლო მომხმარებლებისათვის მიწოდებული სერვისების ფართო არჩევანს.

ამისათვის აუცილებელია პრევენციული ზომების მიღება, რომ არ მოხდეს პროცესზე სადენიანი ან/და უსადენო საქსელო პროვაიდერის ან ციფრული საეთერო ქსელის ოპერატორის სრული ბატონობის დაშვება, განსაკუთრებით ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის გარდამავალ და ანალოგური მაუწყებლობის გამორთვის საწყის ეტაპზე.

⁵ შენიშვნა: 2007 წლის შემდგომ, მიუხედავად მნიშვნელოვანი ცვლილებებისა, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის მიერ სადენიანი საკომუნიკაციო სისტემების რესურსებთან დაშვების ბაზარი არ გამოკვლეულა, ასევე არ მომხდარა უსადენო (რადიო სარელო) ზონათა შორის, ასევე შიდა ზონალური მაგისტრალური საკომუნიკაციო სისტემის რესურსებთან დაშვების ბაზრის კვლევა და ანალიზი,

აღნიშნულ რესურსებთან დაშვების საკითხების რეგულირება გადამწყვეტ როლს თამაშობს მაუწყებლობის სერვისების მრავალფეროვნების და მედია პლურალიზმის შესანარჩუნებლად, ისევე როგორც კულტურული და ბიზნესის ინტერესებიდან გამომდინარე.

ევროკავშირის 2003 წლის რეგულირების მიხედვით⁶, ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს მიეცათ რეკომენდაცია, მათ შორის ციფრული საეთერო მაუწყებლობის განსავითარებლად, წინაწარი რეგულირების ფარგლებში, დაერეგულირებინათ საეთერო მაუწყებლობის მომსახურების საბითუმო ბაზრის სეგმენტები, რომლებიც ბაზარზე შემოვლის პირობებს შექმნის იმ კომპანიებისათვის, რომლებსაც სურთ მოახდინონ სამაუწყებლო სერვისების გადაცემის მომსახურების შეთავაზება. ამასთან ერთად, რეკომენდაციები ითვალისწინებს მომსახურების მიწოდების საშუალების მიცემას იმ კომპანიებისთვის, რომლებსაც სურთ მომსახურება ციფრული საეთერო პლატფორმის შიგნით, დამატებითი სერვისების მიწოდების გზით. ევროპის კავშირის მიერ რეკომენდირებული ე.წ. მე-18 ბაზრიდან უნდა გამოიყოს და პრიორიტეტულად დარეგულირდეს საეთერო ციფრული მაუწყებლობის ქსელის მართვის და ქსელის ელემენტებთან დაშვების ბაზრის სეგმენტები.⁷

ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის პროცესი მოიცავს გარკვეულ რისკებს, იმ რეალობისაგან განსხვავებით, რომელიც ანალოგური მაუწყებლობისას არსებობს. ამ საკითხის შეფასებისას მნიშვნელოვანია, რომ გამოიყოს ორი მიმართულება, პირველი შეეხება ციფრული საეთერო ქსელების სიმძლავრეებთან დაშვების პირობების რეგულირებას, ხოლო მეორე იმ რესურსებთან დაშვების ბაზრის სეგმენტების რეგულირებას, რომელიც აუცილებელია ციფრული საეთერო ქსელების ოპერატორებისათვის მათი ქსელის ფორმირებისათვის (ოპტიკური ქსელის და უსადენო მაგისტრალური ქსელის ელემენტები და სიმძლავრეები, სატელეფონო კანალიზაციის არხები, ანძები და თანალოკაციის ფართები და ა.შ.). საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის ამოცანაა, არამარტო პირველ ბაზრის სეგმენტებზე მოხდეს კონკურენციის წინასწარი რეგულირება, არამედ პირველ რიგში დარეგულირდეს სწორედ მეორე ბაზრის სეგმენტები, რადგან მისი გამჭვირვალობა და ხარჯებზე ორიენტირებულობა, დიდ წილად, წარმოადგენს ციფრული საეთერო

⁶ EUROPEAN COMMISSION RECOMMENDATION on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communication networks and services. 2003/11/02. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:114:0045:0045:EN:PDF>

⁷ Response to Consultation: Market Analysis - Wholesale Broadcasting Transmission Services . COMREG. 2004 <http://www.cullen-international.com/cullen/exdocs/xd7140.pdf>

ქსელების დროულად და დაუბრკოლებლად⁸ კომპლექტაციის გარანტიას და ეს პირობები უკავშირდება ქსელის აგების დროს და მულტიპლექსორის სიმძლავრეებთან დაშვების ტარიფების სიდიდეს. ეს ფაქტორები პირდაპირ უკავშირდებიან ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის საკითხებს.

ევროპის კავშირის დაშვების დირექტივა, ისევე როგორც საქართველოს კანონი "ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ" საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიისთვის იძლევა კარგ სამართლებრივ საფუძველს ეფექტური რეგულირებისათვის. საქსელო ინფრასტრუქტურასთან დაშვების სამართლიანი და კონკურენტული პირობების უზრუნველსაყოფად, უნდა მოხდეს ფასების და ქსელით სარგებლობის სხვა პირობების გამჭვირვალობა (ე.წ. მოწვევის ოფერტის ანუ სანიმუშო შეთავაზების“ გამჭვირვალობის ვალდებულების უზრუნველყოფა). თუმცა, გადასვლის საწყის ეტაპზე გამოვლენილ მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლების მქონე ოპერატორებს, უნდა მიეცეთ საშუალება თავად დაადგინონ სწორი და ხარჯებზე ორიენტირებული ფასები, ხოლო პირობების გამჭვირვალობის და არადისკრიმინაციული დაშვების პირობები უნდა დარეგულირდეს „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-19 მუხლის მე-3 პუნქტის პირობების მსგავსად,⁹ წინასწარი რეგულირების ფარგლებში. სამაუწყებლო სიგნალების ტრანსლირების ქსელთან დაშვების პირობები უნდა დარეგულირებული იყოს სატელეკომუნიკაციო სფეროში ურთიერთჩართვის რეგულირების იდენტურად, ხოლო ფასების და დაშვების რეგულირება უნდა განხორციელდეს იმ შემთხვევაში, თუ მიუხედავად არსებული რეგულირებული პირობებისა, ბაზარი თავად ვერ გადაწყვეტს აღნიშნულ პრობლემებს.

მიუხედავად კონკურენციის რეგულირების აუცილებლობისა, კომისიამ უნდა გამოიყენოს მინიმალური ჩარევის პრინციპი და განსაზღვროს თუ რომელ ბაზარზე

⁸ Regulating the Digital Television Infrastructure in the EU. Room for Citizenship Interests?

Eliza Varney, 2006 , <http://www.law.ed.ac.uk/ahrc/script-ed/vol3-3/varney.asp>

⁹ შენიშვნა: აღნიშნული პუნქტის შესაბამისად „ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელის ოპერატორმა, რომელიც ადგილობრივი მომსახურების ზონაში საბონენტო ნუმერაციის რესურსის გამოყენებით ახორციელებს ბოლო მომხმარებლების მომსახურებას, უნდა უზრუნველყოს საკუთარი ქსელის შესაბამის ელემენტებთან დანახარჯებზე ორიენტირებული ტარიფებით შეუზღუდავი და არადისკრიმინაციული დაშვებით სხვა მსურველი ოპერატორებისათვის ან ელექტრონული საკომუნიკაციო უწყებრივი ქსელის მფლობელი პირებისათვის ურთიერთჩართვის პირდაპირი ან არაპირდაპირი მიწოდება. დაუშვებელია ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელის ოპერატორებს შორის მოქმედი ურთიერთჩართვის შეწყვეტა. ურთიერთჩართული ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელის ოპერატორის მიერ მოქმედი ურთიერთჩართვის ხელშეკრულების პირობების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, ხელშეკრულების მეორე მხარე უფლებამოსილია, ამ პირობების შესრულების უზრუნველსაყოფად, შეაჩეროს მოქმედი ურთიერთჩართვა მხოლოდ კომისიის თანხმობით და მის მიერ განსაზღვრული ვადითა და პირობებით“.

უნდა მოხდეს ჩარევა და რა მასშტაბით. თუმცა აუცილებელია, რომ განსაკუთრებით გარდამავალ და სრულ ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის შემდგომ ეტაპზე განხორციელდეს მუდმივი კონტროლი, დროული ჩარევის უზრუნველსაყოფად.

იმ შემთხვევაში, თუ საქართველოს ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის სახელმწიფო პოლიტიკით, ციფრული საეთერო ქსელებით საქმიანობის ბაზარზე დასაშვებად იქნება მიჩნეული ვერტიკალურად ინტეგრირებული ოპერატორის საქმიანობა, მას უნდა დაეკისროს ხარჯების განცალკევებულად აღრიცხვის სპეციფიკური ვალდებულება, საქსელო და სამაუწყებლო კონტენტის წარმოების მიმართულებით. რეგულირების შემდგომ საფეხურზე, თუ გამოყენებული ღონისძიებები არ იქნება საკმარისი, ვერტიკალურად ინტეგრირებულ ოპერატორს შესაძლებელია დაეკისროს დამატებითი ვალდებულებები. კონკურენციის რეგულირების ზემოთ აღნიშნული პირობები უნდა განისაზღვროს არა მარტო კანონის ფარგლებში, არამედ უნდა დაკონკრეტდეს გარდამავალი პერიოდის საკონკურსო პირობებში და საქსელო ციფრული სამაუწყებლო ქსელით საქმიანობის უფლების მინიჭების ლიცენზიებში.

მნიშვნელოვანია, რომ უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ციფრული საეთერო ქსელის ოპერატორის მულტიპლექსორის სიმძლავრეებთან დაშვების პირობების და ელემენტების მაქსიმალური გამჭვირვალობა და ხელმისაწვდომობა დაშვებისა მსურველი ყველა ოპერატორისათვის. საქსელო ოპერატორებმა უნდა უზრუნველყონ მათ რესურსებთან შეუზღუდავი წვდომა, განსაკუთრებით, თუ ამგვარი ოპერატორი ან მასთან აფილირებული იურიდიული პირი თავად ახორციელებს მომსახურების მიწოდებას და ჩართულია პლატფორმათაშორის კონკურენციაში, რადგან ამ შემთხვევაში იზრდება კონკურენციის შეზღუდვის საფრთხე, სწორედ საქსელო რესურსებთან დაშვების შეზღუდვით.

სახელმწიფოს ერთ-ერთი უმთავრესი ამოცანაა, ასევე ციფრული საეთერო მაუწყებლობის ქსელის პასიურ ელემენტებთან და თანალოკაციის ფართის, დაკავშირებული სერვისებთან წვდომის სამართლიანი და თანაბარი პირობების დადგენა.

პრობლემები შესაძლოა წარმოიშვას სამაუწყებლო კონტენტის პროვაიდერების დონეზე, თუმცა გარდამავალ ეტაპზე უფრო მნიშვნელოვანია სამაუწყებლო სიგნალების გადაცემის და მართვის დონეზე კონკურენციის რეგულირება. საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის მიერ უნდა ცალსახად და დეტალურად დადგინდეს მულტიპლექსორის სიმძლავრეებთან მაუწყებლების დაშვების წესი და კრიტერიუმები. შესაძლოა, ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის

გარდამავალი პერიოდისათვის, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის მიერ მომზადდეს მულტიპლექსორის სიმძლავრეებთან დაშვების ხელშეკრულების არსებითი პირობების ჩამონათვალი ან ამ ხელშეკრულების სარეკომენდაციო ტიპური ნიმუში.

შეზღუდული სიხშირული სპექტრის პირობებში, უნდა მოხდეს ორი ციფრული მიწისზედა საეთერო მაუწყებლობის ქსელის მართვის ოპერატორის შესარჩევი კონკურსის გამოცხადება პლატფორმის შიდა კონკურენციის უზრუნველყოფის მიზნით, რადგან ერთი ოპერატორის შერჩევის შემთხვევაში, არსებობს კონკურენციის შეზღუდვის რეალური საფრთხე. ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის მცირე პერიოდი და აუცილებელი რეგულირების სამუშაოების დიდი მოცულობა გაზრდის საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის დატვირთვას. თუმცა, ეს ჩარევა უნდა განხორციელდეს დროულად და ინტენსიურად, რადგან ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის გარდამავალი პერიოდის შემდგომ, შეიძლება, რომ დროულად ვერ განხორციელდეს საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების სამ თვიანი ვადის გამო. აღსანიშნავია, ამ შემთხვევაში, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიისათვის რადიო სიხშირეების მართვის კუთხით მარტივდება რეგულირება, ანალოგური მაუწყებლობისაგან განსხვავებით, სადაც ყველა საეთერო მაუწყებელი იყენებს „საკუთარ“ რადიო სიხშირულ სპექტრს და თავად ახდენს ამ სიგნალების გავრცელებას.

თუ მაუწყებლებს არ ექნებათ დაშვება ციფრულ საეთერო სიგნალების გავრცელების ინფრასტრუქტურასთან გონივრული პირობებით, ციფრულ საეთერო მაუწყებლობაზე გადასვლის რისკები პირიქით იზრდება, მათი შემცირების ნაცვლად. ამგვარად, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ უნდა ზუსტად დაიცვას ამ დოკუმენტით განსაზღვრული ყველა პირობა. კომისიის მიერ უნდა მოხდეს არსებული რეგულირების ფარგლებში ბაზარზე შემოსვლის სისტემური და არასისტემური ბარიერების აღმოფხვრა.

ნაწილი IV

ევროკავშირის რეკომენდაციები

მსოფლიო მედია ბაზარი სწრაფად იცვლება კონცენტრაციის და გლობალიზაციის გამო, რის შედეგადაც, შესაძლებელია საფრთხეები შექმნას პატარა ქვეყნების მედია ბაზარს, შემცირდეს ქართული არხების რაოდენობა, საინფორმაციო და დებატების სივრცე, რის გამოც გარდამავალ პერიოდში უნდა დადგინდეს ადგილობრივი წარმოების კონტენტის საეთერო გავრცელების პრიორიტეტი. მნიშვნელოვანია, რომ მოხდეს სახელმწიფო პოლიტიკის და მედია საშუალებების მაქსიმალური გამიჯვნა (რაც, შესაძლოა, დასაშვებია იყოს საზოგადოებრივი კონტენტის გავრცელების მიმართულებით, მაგრამ მდგომარეობა რთულდება, როდესაც ციფრული მიწისზედა სამაუწყებლო ქსელის ოპერატორი ან თავადაა სახელმწიფოს საკუთრების ქვეშ მყოფი საწარმო, ან ეს ქსელი ძირითადად დამოკიდებულია ამგვარ საწარმოზე).¹⁰

ევროპის კავშირის ფუნქციონირების შეთანხმება¹¹ ადგენს ძირითად პირობებს, რომელთა არსებობის შემთხვევაში, სახელმწიფო დახმარება არ არის თავსებადი ქვეყნის შიდა ბაზარის პრინციპებთან. სახელმწიფოს ნებისმიერი დახმარება, რომელიც ხორციელდება ევროპის კავშირის წევრი სახელმწიფოს მიერ, რომელიც ზღუდავს კონკურენციას ან ქმნის მისი შეზღუდვის საფრთხეებს, თუ არ არსებობს გამონაკლისი შემთხვევები, მიიჩნევა არათავსებადად ევროპის შიდა ბაზარის პრინციპებთან და საერთაშორისო ვაჭრობის წესებთან. კონკურენციის შეზღუდვა ხორციელდება გარკვეული მწარმოებლების ან გარკვეული პროდუქციის წარმოებისათვის შედარებით უკეთესი პირობების შექმნის გზით. *სახელმწიფო დახმარება არ უნდა იწვევდეს კონკურენციის შეზღუდვას ან ქმნიდეს ამგვარი შეზღუდვის საფრთხეს. შესაბამისად, სახელმწიფოს მიერ დაგეგმილი ყველა აქტივობა შესაბამისობაში უნდა მოვიდეს ამ პრინციპთან.*¹²

¹⁰ Guide to the Digital Switchover, OSCE, Vienna 2010.

¹¹ CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ON THE FUNCTIONING OF THE EUROPEAN UNION. 2010. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:EN:PDF>

¹² შენიშვნა: საკითხი ფართოდაა მიმოხილული ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის (IDFI) რეკომენდაციები “ციფრული მაუწყებლობის დახმარების სახელმწიფო სტრატეგიის განსაზღვრისათვის” იანვარი, 2013 წელი. <http://www.idfi.ge/uploadedFiles/files/IDFI-%20Recommendations%20for%20State%20Aid%20Strategy%20of%20Digital%20Switchover.pdf>

ნაწილი V

სავალდებულო ტრანზიტის და სავალდებულო შეთავაზების რეგულირება

სავალდებულო ტრანზიტის ვალდებულებების შესაბამისად, სახელმწიფოს შეუძლია, დაავალდებულოს ოპერატორები მიაწოდონ საზოგადოებრივი მაუწყებლის ან სხვა მაუწყებლის პროგრამები ბოლო მოხმარებელს. ყველაზე მოთხოვნად კერძო კონტენტად უნდა იყოს მიჩნეული ის პროგრამა, რომელსაც აქვს საინფორმაციო და დებატების გადაცემები და რომელსაც უყურებს კონკრეტული ქალაქის ან/და ციფრული რეგიონის მოსახლეობის 20%. (აქცენტი უნდა გაკეთდეს სამაუწყებლო სფეროში სახელმწიფო ინტერესებთან თავსებადობაზე). სავალდებულო ტრანზიტის განხორციელების კრიტერიუმები უნდა დადგინდეს სტრატეგიის სამართლებრივი ნაწილით.

ციფრული საეთერო მაუწყებლობის ქსელის ოპერატორებზე სავალდებულო ტრანზიტის რეგულირება, მიზანშეწონილია განხორციელდეს ევროკავშირის იმ ქვეყნების მსგავსად, რომლებსაც სამაუწყებლო ქსელების საქართველოს მსგავსი მდგომარეობა აქვთ¹³.

საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ სალიცენზიო პირობებში დეტალურად უნდა გაწეროს სავალდებულო ტრანზიტის ვალდებულებები მაუწყებლობისათვის გამოყენებული ყველა პლატფორმისათვის (რაც უნდა დადგინდეს კვლევის და ანალიზის საფუძველზე). ძირითადი პირობების ქვეშ დაკონკრეტებული სავალდებულო ტრანზიტის ვალდებულებები უნდა გავრცელდეს გარდამავალ ეტაპზე ლიცენზირებულ ყველა მულტიპლექს ოპერატორზე, ხოლო გარდამავალი ეტაპის შემდეგ ე.წ. მე-18 ბაზრის კვლევის შედეგად გამოვლენილ მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლების მქონე ავტორიზებულ პირებზე.

¹³ Carriage obligations for broadcasting platforms, Cullen international SA. <http://www.cullen-international.com/cullen/cipublic/studies/broadcast/tables/table15%20.htm>

საქართველოს კანონმდებლობა არეგულირებს ტრანზიტული გატარების წესს, რომელიც უზრუნველყოფს მაუწყებელთა პროგრამის გადაცემას საკაბელო პროვაიდერების ქსელების მეშვეობით, მხოლოდ საარჩევნო პერიოდში, თუმცა დაშვების სპეციფიკური ვალდებულების ფარგლებში შესაბამის მულტიპლექს ოპერატორსაც უნდა დაეკისროს აღნიშნული ვალდებულება. საქართველოს სპეციალურმა კანონმდებლობამ სატელეკომუნიკაციო და მაუწყებლობის სფეროში უნდა უზრუნველყოს, რომ საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებლის პროგრამები გადაიცეს სხვა ციფრული პლატფორმებითაც, თავისთავად, თუ იარსებებს მოთხოვნა აღნიშნულზე.

პლატფორმის შიდა კონკურენციის გაზრდის საჭიროების არსებობის შემთხვევაში, მარეგულირებელს უნდა ჰქონდეს კონტენტის პროვაიდერზე ე.წ. „შეთავაზების ვალდებულების“ დაწესების უფლებამოსილება „მაუწყებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, რათა პლატფორმის ოპერატორმა შეძლოს მაყურებლისთვის საინტერესო კონტენტის გავრცელება მისი ქსელის მეშვეობით.

“სავალდებულო შეთავაზების” ვალდებულების ფარგლებში, რომელიც ეკისრება პროგრამულ პროვაიდერს-მაუწყებელს, პროგრამის მიმწოდებელი არ უნდა იყოს უფლებამოსილი უარი უთხრას ციფრული საეთერო ქსელის პროვაიდერს. ეს გადაწყვეტა არის უმარტივესი საშუალება მარეგულირებლისათვის, რომ გაამყაროს ციფრული საეთერო და სხვა პლატფორმების პოზიციები და დაიცვას ისინი მაუწყებლების თავნებობისაგან. ამ სტრატეგიის ფარგლებში, ეს ვალდებულება უნდა განისაზღვროს საქართველოს კანონში „მაუწყებლობის შესახებ“, ხოლო მისი რეალიზაცია, შესაძლებელია, მოხდეს კონკურენციის შემდგომი რეგულირების ფარგლებში, კონკრეტული დავის წარმოშობის შემთხვევაში.

ნაწილი VI

მულტიპლექსირების ოპერატორის ქსელში არხების განთავსების რეგულირება

არანაკლებ მნიშვნელოვანია კონტროლის მექანიზმის შემოღება, რომელიც უზრუნველყოფს, რომ პროგრამების ციფრულ საეთერო ქსელში განთავსება ხორციელდებოდეს დისკრიმინაციის გარეშე და ემსახურებოდეს საზოგადოებრივ და სახელმწიფოებრივ ინტერესს, ასევე არ არღვევდეს ბაზარზე კონკურენციის პრინციპებს.¹⁴ აღნიშნული განსაკუთრებით შეეხება უცხოური კონტენტის დაშვების და საკაბელო მაუწყებლობის ქსელით გავრცელებული კონტენტის საეთერო ქსელით ტრანსლირების საკითხების რეგულირებას. გარდამავალ პერიოდში, ასევე ანალოგური მაუწყებლობის გამორთვიდან ორ წლიან პერიოდში, კონკრეტული მულტიპლექსორის მფლობელი არ უნდა იყოს უფლებამოსილი მოახდინოს ფასიანი პროგრამების, დამატებითი პროგრამული სერვისების და სხვა არა სამაუწყებლო კონტენტის გავრცელება საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის თანხმობის გარეშე. კომისიამ უნდა დაადგინოს, რომ ამგვარი სერვისების მულტიპლექსორში განთავსება რამდენად შეზღუდავს რესურსთან დაშვებული სხვა მაუწყებლების ინტერესებს და რამდენად გააუარესებს მაუწყებლობის ხარისხს. აღნიშნული აკრძალავს უნდა შეეხოს საზოგადოებრივი მაუწყებელსაც, (მაგალითად, საზოგადოებრივი მაუწყებელი, შესაძლებელია, რომ ითხოვდეს საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის თანხმობას დამატებით საჯარო მომსახურების პროგრამებზე (ან სხვა სერვისებზე, როგორცაა, მაგალითად, ე.წ. „ვიდეო შეკვეთით“, ასევე შესაძლოა მოითხოვდეს მომსახურების უკეთესი ხარისხით გავრცელებას).

უმნიშვნელოვანესია, რომ კომისიამ შესაბამისი სამართლებრივი აქტით დაადგინოს მულტიპლექსორის სიმძლავრეებთან წვდომის პირობები. აღსანიშნავია, რომ გარდამავალ პერიოდში და მის შემდგომაც, სახელწიფოს მიერ უფლებამოსილი პირის

¹⁴ Recommendation of the Committee of Ministers to member states on measures to promote the democratic and social contribution of digital broadcasting COUNCIL OF EUROPE COMMITTEE OF MINISTERS Rec(2003)9. [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec\(2003\)9&Language=lanEnglish](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec(2003)9&Language=lanEnglish)

მიერ უნდა მოხდეს დაშვების პრიორიტეტულობის შეფასება შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

პრიორიტეტულად უნდა მოხდეს იმ მაუწყებლების დაშვება, რომლებიც საეთერო მაუწყებლობის ლიცენზიას ფლობდნენ ანალოგური მაუწყებლობის გამორთვამდე;¹⁵

- პირველ ორ მულტიპლექსორში არხების განთავსებისას პრიორიტეტი უნდა მიენიჭოს არაკომერციულ მაუწყებლებს, ასევე ადგილობრივ და უფასოდ ტრანსლირებად არხებს;
- პრიორიტეტი უნდა მიენიჭოს მაუწყებლებს, რომლებმაც უნდა განახორციელონ პრიორიტეტული მიმართულებების კონტენტის ტრანსლირება.

ამ მიმართულებით, საქართველოში დაგეგმილი ბიზნეს მოდელის პირობებში, შესაძლებლად მიგვაჩნია, საუკეთესოდ მივიჩნიოთ იტალიის მოდელი, რომლის შესაბამისად, კერძო მაუწყებლებისათვის, განსაზღვრულია მულტიპლექსორის სიმძლავრის 40%-იანი კვოტა, ჩამოთვლილია ის პრინციპები, რომლებიც უნდა დაიცვას ამ მაუწყებელმა. იმისათვის, რომ მოხდეს არხის განთავსება მულტიპლექსორში, აუცილებელია მინიმუმ ორი კრიტერიუმის დაკმაყოფილება:

1. საინფორმაციო და სადისკუსიო პროგრამების წარმოება;
2. გასართობი - პირდაპირ ტრანსლირებადი სპორტული, საზოგადოებრივი, კულტურული და ა.შ;
3. შემეცნებითი ხასიათის - ისტორიული, კულტურული, სამეცნიერო, მუსიკალური და ა.შ.;
4. მხატვრული პროგრამები, ფილმები და ასევე ბავშვებზე და მოზარდებზე გათვლილი პროგრამები).

პრიორიტეტი უნდა მიენიჭოს იმ მაუწყებლებს, რომლის პროგრამებიც მაქსიმალურად დააკმაყოფილებენ ზემოთ ჩამოთვლილ პრიორიტეტებს. საქართველოს კანონით „მაუწყებლობის შესახებ“ მე-4 მუხლის (სამაუწყებლო სიხშირეთა გეგმა და პრიორიტეტები მაუწყებლობის სფეროში), ითვალისწინებს საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის ვალდებულებას, რომ „რადიოკავშირის საერთაშორისო რეგლამენტის“ შესაბამისად, 2 წელიწადში ერთხელ საზოგადოებრივი აზრის შესწავლის საფუძველზე გამოაქვეყნოს ტელერადიო მაუწყებლობის

¹⁵ შენიშვნა: თუ არსებობს ადგილობრივი საეთერო სატელევიზიო მაუწყებლობის ლიცენზიის გაცემის შესაძლებლობა, სახელმწიფომ შესაძლებელია ამოქმედოს ე.წ. მორატორიუმის პრინციპი ამ სიხშირეების გაცემაზე.

პრიორიტეტები. მიგვაჩნია, რომ აღნიშნულ საკითხთან მიმართებაში დამკვიდრებული არასწორი პრაქტიკა არადამაკმაყოფილებელია და კანონის არსებული ჩანაწერი ზოგადია. საჭიროა მისი დაზუსტება იმ ძირითადი კრიტერიუმებით, რომლებიც იქნება გაწერილი კანონში, ხოლო დამატებითი კრიტერიუმები უნდა დადგინდეს საზოგადოებრივი კვლევის საფუძველზე.

ნაწილი VII

ციფრულ საეთერო მაუწყებლობის მომსახურებასთან დაკავშირებული სერვისების რეგულირების პოლიტიკა

არანაკლებ მნიშვნელოვანია კონკურენციის რეგულირება დაკავშირებულ სერვისებთან დაშვების ნაწილში. კანონში ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ ჩადებულია გარკვეული რეგულირება და მოიცავს დაშვების ღიაობას, ღია პროგრამული ინტერფეისის არსებობას და სხვა ვალდებულებებს, თუმცა რეგულირების შემდგომ სტადიაზე, აღნიშნული საკითხები, უნდა დაზუსტდეს.

სახელწმიფოს ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ამოცანაა პირობითი დაშვების სისტემების (მთავარი მიმართულებებია API და EPG) რეგულირება, რომლის ზოგადი ნორმები განსაზღვრულია „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ საქართველოს კანონში. აღნიშნული სისტემების რეგულირება აუცილებელია, რადგან მას აკისრია უმნიშვნელოვანეს როლი ჰორიზონტალური კონკურენციის განსავითარებლად ციფრული მაუწყებლობის ბაზარზე, სადაც პროგრამების მწარმოებლები, შუალედური პროგრამების და მოწყობილობების მიმწოდებლები უნდა მჭიდროდ თანამშრომლობდნენ. აღნიშნული ბოლო მიმართულების კორექცია და კოორდინაცია უნდა მოხდეს სალიცენზიო პირობების ფარგლებში, რომელიც უნდა დაეკისროს ციფრული საეთერო ქსელის მულტიპლექს ლიცენზიის მფლობელ პროვაიდერს.

ოპერატორებმა უნდა სრულად გამოაქვეყნონ მათ მიერ შემოთავაზებული ყველა სერვისის საფასური (მათ შორის სიგნალის სქრემბლინგის, ღია პირობითი დაშვების (EPG და ა.შ) და სხვა სერვისების საფასური და დაშვების პირობები).

ნაწილი VIII

კონცენტრაციის რეგულირება

„მაუწყებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონის 60-ე მუხლის შესაბამისად, პირს უფლება აქვს დამოუკიდებლად ან მასთან ურთიერთდამოკიდებულების მქონე პირთან ერთად ფლობდეს არა უმეტეს 1 საერთო საეთერო სატელევიზიო და 1 საერთო საეთერო რადიომაუწყებლობის ლიცენზიას თითო მომსახურების ზონაში. ეს მიდგომა უნდა შეიცვალოს, რადგან კონკრეტულ ადგილობრივ ზონაში მნიშვნელოვანია არა არხების რაოდენობა, არამედ ის საბაზრო წილი რომელიც კონკრეტულ მაუწყებელს აქვს დაკავებული. **ადგილობრივი და რეგიონული მაუწყებლების წილის შეფასების კრიტერიუმი შესაძლოა იყოს მათ შემოსავლები. ეროვნული მაუწყებლობის მიმართ შესაძლოა შენარჩუნდეს არსებული რეგულირება.**

არანაკლებ მნიშვნელოვანია მაუწყებლების შერწყმის რეგულირება ციფრულ საეთერო მაუწყებლობაზე გადასვლისას, რაც რიგ შემთხვევებში შესაძლოა განპირობებული იყოს რიგი ობიექტური გარემოებებით (განსაკუთრებით რეგიონული ან/და ადგილობრივი მაუწყებლების შემთხვევაში). შერწყმის აკრძალვა მაუწყებლობის მომსახურებაზე ლიცენზირებულ პირებს შორის უნდა შეფასდეს ყველა ცალკეულ შემთხვევაში, ხოლო ამოსავალი წერტილი უნდა იყოს მედია პლურალიზმის და ამ ლიცენზიანტების მიერ ტრანსლირებული კონტენტის შინაარსის აქტუალურობა.

გადამცემი ქსელის ღირებულების და მათი აგების სირთულის გამო, ჩვეულებრივ მხოლოდ რამდენიმე გადამცემი ქსელი იქმნება. დამატებითი საეთერო ქსელის აგება შესაძლოა წაახალისოს კონცენტრაციის აკრძალვის ნორმების არსებობამ, რომლის მთავარი მიზანია პროგრამების მრავალფეროვნების შენარჩუნება.

კონცენტრაციაზე სახელმწიფო პოლიტიკის ჩამოყალიბებისას მხედველობაში ვიღებთ ერთის მხრივ იმ საფრთხეებს, რომელიც წარმოშობა კონცენტრაციის გამო, ხოლო მეორეს მხრივ საქსელო ინფრასტრუქტურის დიდ დანახარჯებს, რადგან მისი აკრძალვის შემთხვევაში ბევრი მცირე ზომის კომპანია გაკოტრდება და შესაძლებელია, შედეგად მოყვეს ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის პროცესის შეფერხება.

ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის პროცესში მცირე ზომის ზოგიერთი მაუწყებელი, ფინანსური არამდგრადობის, რესურსების ნაკლებობის, საკადრო და

სხვა მიზეზების გამო, შესაძლოა არ იყოს დაცული გაკოტრებისაგან, და ამ კონცენტრაციის თავიდან ასაცილებლად, აუცილებელია, რომ მოხდეს მათი დახამრება.

ამ საკითხთან კონტექსტში, მნიშვნელოვანია, ციფრული საეთერო ქსელის ოპერატორების მიმართ იგივე რეჟიმის გავრცელება, რომელიც არსებობს „მაუწყებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონის 37-ე მუხლის მეორე პუნქტით.¹⁶

---

¹⁶ შენიშვნა: მაუწყებლობის სფეროში ლიცენზიის მფლობელი არ შეიძლება იყოს ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული იურიდიული პირი, ასევე ის იურიდიული პირი, რომლის წილს ან აქციებს პირდაპირ ან ირიბად ფლობს ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული პირი.

ნაწილი IX

სახელწიფო პოლიტიკის ამოცანები კონკურენციის რეგულირებისას ციფრული მაუწყებლობის გარდამავალ და შემდგომ ეტაპებზე

- კონტენტის საკითხი უნდა დარეგულირებული იყოს გადამცემი ქსელის რეგულირებისაგან განსხვავებულად, ასევე მჭიდროდ უნდა დარეგულირდეს იმ ინფრასტრუქტურასთან დაშვების საკითხები, რომელმაც შესაძლოა ხელი შეუშალოს მათ კონკრეტულ რესურსთან წვდომაში;
- წინასწარი რეგულირების ფარგლებში კომისიის მიერ უნდა მოხდეს კონკურენციის რეგულირება ე.წ. მე-18 ბაზრის რეგულირების მიმართულებით, „ბოლო მომხმარებლისათვის სამაუწყებლო კონტენტის მიწოდების“ საბითუმო ბაზარზე მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლების მქონე პირებისათვის სპეციალური ვალდებულებების დადგენით. საკაბელო და მიწისზედა საეთერო ქსელების მონოპოლისტებს, პირველ რიგში, უნდა დაუდგინდეთ გამჭვირვალობის, დისკრიმინაციის აკრძალვის და ტარიფების ხარჯებზე ორიენტირებულობის სპეციფიკური ვალდებულებები. გარდამავალი პერიოდისათვის დაშვების ვალდებულება უნდა გაიწეროს „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-19 მუხლის მე-3 ნაწილის მსგავსად (შესაძლებელია ეს ნორმა მოქმედებდეს ბაზრის სრულ ლიბერალიზაციამდე);
- წინასწარი რეგულირების ფარგლებში, კონკურენცია უნდა განისაზღვროს საბითუმო ბაზრის ყველა იმ სეგმენტზე, რომელიც უნდა გამოყენებული იყოს სამაუწყებლო სიგნალების გავრცელების პროვაიდერის მიერ, მათ შორის ანძებთან, თანალოკაციის ფართთან დაშვების მიმართულებით;
- კონკურენციის რეგიონულ დონეზე უზრუნველსაყოფად, სახელმწიფოს მიერ ხელშეწყობის რეჟიმით უნდა მოხდეს რეგიონული და რაიონული (ადგილობრივი) მაუწყებლებისთვის შესაბამისი პირობების შექმნა, რომ დაიზოგოს რესურსები საეთერო ციფრული მაუწყებლობის დაშვების მომსახურების მისაღებად და გაიზარდოს მათი კონტენტის კონკურენტუნარიანობა;
- უნდა დარეგულირდეს კონკურენცია სატელევიზიო სიგნალების გადაცემის მართვის მომსახურების ბაზრის სეგმენტზე;

- ეფექტური კონკურენციის და ქმედითი რეგულირების უზრუნველსაყოფად, უნდა მოხდეს ასევე არსებული ფიზიკური ინფრასტრუქტურის ერთობლივად აშენების, ასევე გამოყენების საკითხის რეგულაციების შემოღება, ევროკავშირის რეკომენდაციების შესაბამისად;
- კომისიას უნდა მიენიჭოს უფლებამოსილება განიხილოს დავა მაუწყებელსა და საქსელო ოპერატორს შორის, ხოლო მისი განხილვის ვადები უნდა იყოს მაქსიმალურად მოკლე (განსაკუთრებით გარდამავალ ეტაპზე).
- დაშვების ხელშეკრულების მოშლის უფლება, ტელეფონის ურთიერთჩართვის მსგავსად, უნდა ხდებოდეს კომისიის ნებართვით და თანხმობით;
- ყველა არსებული მაუწყებლის ინტერესების დასაცავად, ციფრულ საეთერო მაუწყებლობაზე გადასვლის და მის საწყის ეტაპზე, უნდა დადგინდეს სტანდარტული ხარისხის სიგნალების გავრცელების ვალდებულება; ხოლო არსებული ანალოგური სიხშირეების გამოთავისუფლების შემდგომ, სიმძლავრის გაზრდის ან/და ალტერნატიული საეთერო ქსელის შექმნის შემდგომ, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის მიერ უნდა გაიცეს თანხმობა HD არხების მიწოდების შესახებ, ასევე ფასიანი სატელევიზიო სერვისის მისაწოდებლად. ახალი სერვისების ნებართვის გასაცემად, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ უნდა იმსჯელოს, დაშვების არსებული საბაზრო მდგომარეობიდან გამომდინარე;
- ციფრულ მაუწყებლობის გარდამავალ ეტაპზე მულტიპლექსორის სიმძლავრეებთან დაშვების პრინციპი „პირველი მოვედი, პირველი უნდა დამიშვა“ უნდა შეიზღუდოს კომისიის მიერ. კომისიამ, დაშვების საკითხის შეფასებისას, უნდა იხელმძღვანელოს კანონით განსაზღვრული არსებით კრიტერიუმებით, ასევე იმ პირობებით, რომელიც მაუწყებლობის პრიორიტეტების კვლევის საფუძველზე გამოვლინდება;
- თუ მაუწყებელი ამავდროულად საეთერო ციფრული ქსელის ლიცენზიის მფლობელია (თუ ამას დასაშვებად მივიჩნევთ), ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის ეტაპზე, უნდა დაეკისროთ ხარჯების და დანახარჯების განცალკევებულად აღრიცხვის ვალდებულება, საქსელო და სამაუწყებლო კონტენტის წარმოების მიმართულებით. თუ გაიზრდება კონკურენციის შეზღუდვის საფრთხე, მას უნდა დაეკისროს სეპარაციის ვალდებულება სპეციალური ვალდებულების ფარგლებშია.¹⁷

¹⁷ შენიშვნა: კონკურენციის ხელყოფის რისკები იზრდება, როდესაც საქსელო პროვაიდერი და მაუწყებელი ერთი და იგივე ან აფელირებული პირია, ან წარმოადგენს ვერტიკალურად ინტეგრირებულ პროვაიდერს სამაუწყებლო საეთერო სიგნალების გავრცელების მომსახურების ბაზარზე. კონკურენციის უზრუნველსაყოფად სასურველია, რომ გარდამავალ ეტაპზე აკრძალული

- ციფრული მაუწყებლობის გარდამავალ ეტაპზე უნდა დარეგულირდეს „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ საქართველოს კანონის ფარგლებში ე.წ. სავალდებულო ტრანზიტის ვალდებულება;
- აპარატურაზე (რისივერებზე) დაბალი ფასის შენარჩუნების მიზნით, სახელმწიფომ უნდა მოახდინოს იმპორტიორების მიერ შემოტანილი აპარატურის საცალო ბაზარზე კონკურენციის უზრუნველყოფა, ასევე რომ გარანტირებული იყოს შემოტანილი რისივერების სრული ურთიერთ შენაცვლებადობა და მათი თავსებადობა სხვა ქსელებთან.